

GEM

Give Them A Chance

MANIFEST

MANIFEST

GEM
Give Them A Chance

LJUDSKA UNIVERZA LENDA
NÉPI EGYETEM LENDVA

ZVEZA ROMOV
SLOVENIJE

PUČKO
OTVORENO
UČILIŠTE
ČAKOVEC
CENTAR ZA
CIELOŽIVOTNO
UČENJE

UZOR

Podatki o projektu:

Projekt: Give them a chance!

Akronim projekta: GEM

Program: Erasmus+

Številka projekta: 2016-1-SI01-KA204-021624

Trajanje projekta: 01/11/2016 – 31/08/2019

Koordinator projekta: Ljudska univerza, Zavod za izobraževanje odraslih in mladine Lendava

Informacije o priročniku:

Naslov priročnika: Priročnik za izvajalce strokovnega usposabljanja izobraževalcev odraslih, ki poučujejo odrasle Rome

Partnerji v projektu:

- Ljudska univerza, Zavod za izobraževanje odraslih in mladine Lendava,
- Zveza Romov Slovenije,
- Pučko otvoreno učilište Čakovec,
- Udruga za obrazovanje Roma Orehovica,
- AMRITA Obk. Pécs.

Avtorji priročnika: Dragica SMEJ, Sonja FEHER, Jožek HORVAT MUC, Monika SANDRELI HORVAT, Mario ZAMUDA, Dragan IGNAC, Anikó ORSOS, Rahela HOJNIK KELENC.

Založnik: LU Lendava

Lektorica: Rahela HOJNIK KELENC/Jasna CIGUT

Prevod v hrvaščino: Mario ZAMUDA

Prevod v madžarščino: Borut ŠANTAK

Lektorica za madžarščino: Kristina SZÓKE

Oblikovanje in postavitev: Sven SARJAŠ

Tisk: AIP Praprotnik

Naklada: 150

Leto: 2018

3.

MANIFEST UČEČIH SE ROMOV

MANIFEST UČEČIH SE ROMOV

Smo odrasli Romi iz Slovenije, Hrvaške in Madžarske, ki smo vključeni v različne programe formalnega in neformalnega izobraževanja odraslih. Ta manifest je nastal v okviru projekta Give them a chance!, financiranega iz projekta Erasmus+.

Partnerji v projektu, tj. Ljudska univerza, Zavod za izobraževanje odraslih in mladine Lendava, Zveza Romov Slovenije, Pučko otvoreno učilište Čakovec, Udruga za obrazovanje Roma Orehovica in Amrita obk., so se v času trajanja projekta obrnili tudi na nas, saj želijo deliti in promovirati naše cilje v izobraževanju ter na tak način narediti izobraževalne programe, v katere se vključujemo, privlačne tudi za nas.

Le na podlagi sodelovanja med nami in izobraževalnimi organizacijami lahko ustvarimo pogoje, in prilagodimo programe do take mere, da bodo privlačni tudi za nas, a bodo kljub temu zadostili vsem formalnim pogojem.

Zavedati se je potrebno, da smo Romi ena od najnižje izobraženih etničnih skupin, ne samo v omenjenih treh državah, ampak v Evropi. Prav zaradi tega potrebujemo pri izobraževanju pomoč in razumevanje, saj si tudi sami želimo, da bi bili v življenju uspešni in da je eden od dejavnikov uspešnosti izobrazba.

KAJ ŽELIMO?

1. Upošteвайте okolje iz katerega prihajamo, ko smo vključeni v programe vizobraževanja.

Da bi to dosegli, morajo izobraževalci odraslih spoznati naselja, iz katerih prihajamo, ter se zavedati, da je način življenja v romskih naseljih popolnoma drugačen, kot ga pozna večinsko prebivalstvo, tudi učitelji. Velika večina nas živi v naseljih, kjer ni poskrbljeno niti za osnovne dobrine, kot sta pitna voda in elektrika, hkrati pa se naša dnevna rutina popolnoma razlikuje od tiste, ki jo poznajo učitelji, ki nas poučujejo. Velikokrat se po naselju pozno v noč slišijo prepiri, glasna glasba in vesplošen hrup, zato smo zjutraj, ko pridemo v šolske klopi, neprespani in nemotivirani za kakršno koli obliko učenja.

2. Upošteвайте lestvico vrednot, ki jo posedujemo, saj se je razvila na podlagi izkušenj naših prednikov in se prenaša iz roda v rod.

Izobrazba in znanje na naši lestvici vrednot nista visoko. Zato, ker so naši predniki živeli v velikem pomanjkanju, dobesedno iz rok v usta, so poleg zdravja in otrok naše vrednote usmerjene predvsem v materialne stvari. Ker smo finančno zelo slabo opismenjeni, kupujemo nepotrebne stvari, ki nas trenutno pritegnejo. Svojim otrokom kupimo veliko nepotrebni in dragih stvari, saj smo sami kot otroci živeli v še večjem pomanjkanju. Prav zaradi tega se pogosto zadolžujemo.

Give them a chance!

3. Pomagajte nam dvigniti našo samopodobo.

Vedite, da se vseh svojih pomanjkljivosti dobro zavedamo, tudi tega, da nimamo izobrazbe in znanja, da bi v širši družbeni skupnosti lahko enakovredno participirali. Vzroki za nizko samopodobo velike večine pripadnikov romske skupnosti izvirajo že iz časov osnovnega izobraževanja, saj smo kmalu po vstopu v šolo ugotovili, da smo »drugačni« od večine otrok, to pa so nam dokazovali tudi učitelji, ki niso razumeli, da nimamo enakega predznanja kot naši sošolci. Prav zaradi pomanjkanja primarnega (družinskega) znanja mnogih učnih aktivnosti nismo zmogli, so nas začeli izločati ter nam na različne načine sporočati, da ne znamo, da nismo sposobni in da ne zmoremo. V to so nas prepričale tudi mnoge kasnejše situacije, kar je rezultiralo k temu, da imamo izjemno nizko samopodobo.

4. Naučite nas, kako si pridobiti samozavest.

Zaradi nizke samopodobe smo pripadniki romske skupnosti zelo nesamozavestni. Pogosto smo tarča kritik večinskega prebivalstva, zaradi spleta preteklih dogodkov pa imamo globoko v sebi zasidrano prepričanje, da nismo sposobni. V preteklosti smo se naučili, da se v situacijah, ki od nas zahtevajo določeno stopnjo znanja, raje umaknemo, saj ne želimo nenehno biti tarča posmeha. V tovrstnih situacijah pogosto tudi napačno reagiramo. Učitelji našo nesamozavestnost pogosto zamenjajo z nezainteresiranostjo. Mi med poukom ne molčimo zato, ker ne želimo sodelovati, ampak zato, ker se bojimo posmeha drugih. Bodite z nami strpni in nas vključite v splošne pogovore.

5. Ne mečite nas v isti koš z migranti.

Zadnjih nekaj let se migrante in Rome na mnogih področjih, predvsem pa v izobraževanju, enači. Mi ne želimo in ne moremo imeti enakega statusa kot migranti, saj že več naših generacij živi v posameznih državah. Prav tako smo v teh letih sprejeli del kulture večinskega prebivalstva, govorimo pa tudi državni jezik, čeprav imamo v njem izjemno šibek besedni zaklad.

6. Naučite se nas spoštovati in nas sprejmite.

Pogosto slišimo, da ne spoštujemo drugih. Če želite, da bomo spoštovali druge, naučite spoštovati najprej nas. Šele ko se bomo naučili spoštovati same sebe, bomo lahko spoštovali tudi druge. Seveda pa je spoštovanje povezano s sprejemanjem. Sprejmite nas takšne, kot smo, saj se čez noč ne bomo spremenili. Lahko pa skupaj stremimo k našim in vašim spremembam, in sicer tako, da sodelujemo in na podlagi lastnih izkušenj brišemo predsodke in stereotipe.

7. Učiti se uporabnih stvari.

Priznamo, da se v predavalnicah pogosto dolgočasimo, ker se moramo učiti stvari, v katerih ne vidimo smisla, ali pa se učimo stvari, ki jih sploh ne razumemo. Upoštevajte naše predznanje, ki je res šibko, in nas naučite stvari, ki jih potrebujemo v vsakdanjem življenju.

Give them a chance!

Pri trideset in več letih nam je pomembnejše, da znamo prebrati in razumeti navodila, priložena zdravilom, kot pa napisati zapisnik sestanka, ki se ga tako ali tako ne bomo nikoli udeležili.

8. Spodbude in podpore v času izobraževanja.

V času izobraževanja bomo pogosto obupali, zagotovo nas ne bo vse enako zanimalo in naša motivacija za izobraževanje bo ob prvem neuspehu izginila, saj se bomo ponovno znašli v enaki situaciji, kot smo bili v času rednega šolanja. Prosimo vas, pomagajte nam prebroditi krizo in nas spodbujajte.

Zavedajte se, da pogosto marsičesa ne bomo razumeli, saj nimamo predznanja. V razredu zato z nami bodite strpni. Tudi učitelje, če želijo poučevati nas, je potrebno usposobiti, saj ne poznajo našega okolja, naših vrednot in predznanja ter zato od nas pogosto preveč pričakujejo.

Ko bo se vse naštetu odrazilo v dejanjih, bomo tudi Romi lažje sodelovali pri našem izobraževanju. Znanje, ki si ga bomo pridobili tekom izobraževanja, bomo lahko prenesli na svoje otroke, obenem pa bomo v znanju in izobrazbi tudi sami spoznali vrednoto, ki bo nam in našim otrokom omogočila boljše življenje.

KAJ SE ŽELIMO NAUČITI?

- Brati z razumevanjem, da bomo razumeli tako uradne dopise kot navodila za uporabo različnih stvari.
- Pisati do te mere, da ne bomo razmišljali, kakšne oblike je katera črka.
- Uporabljati spletne iskalnike (znati poiskati na svetovnem spletu pravilne informacije) in elektronsko pošto.
- Spoznati pasti družbenih omrežij.
- Izračunati in razumeti vrednost denarja.
- Kako se znebiti občutka manjvrednosti in si dvigniti samozavest.
- Kako nadzorovati lastna čustva v neprijetnih situacijah.
- Novih veščin in ročnih spretnosti.
- Kako deluje družba: uradi, zdravstvo, izobraževanje, politične stranke, režimi ...
- Kako se primerno obnašati v različnih situacijah.
- Skrbi za svoje otroke, saj želimo biti odgovorni starši.
- Komunikacije.

Give them a chance!

ZAKAJ SE ŽELIMO UČITI?

- Da postanemo bolj samozavestni in sprejeti od drugih.
- Da izboljšamo kakovost našega življenja in posledično življenja naših otrok.
- Da se povežemo z drugimi ljudmi, predvsem s pripadniki večinskega naroda.
- Da bomo samozavestni v komunikaciji z drugimi.
- Da ne bomo več ujetniki sedanosti, ampak bomo upali pogumno zreti v prihodnost.
- Da bomo brisali predsodke in stereotipe o Romih.
- Da bomo sposobni prevzeti odgovornost za svoja dejanja in se zavedali posledic naših dejanj.
- Da bomo na voljo svojim otrokom v času osnovnošolskega izobraževanja.
- Da bomo brez strahu šli v banko, na upravno enoto, center za socialno delo, na zavod za zaposlovanje ali pa v zdravstveni dom, saj bomo razumeli, kaj nam uradniki želijo povedati.
- Da bomo razumeli tisto, kar preberemo in je za nas pomembno (odločbe, navodila, diagnoze ...).
- Da se bomo počutili bolj vključene v družbo.

Give them a chance!

MANIFEST UČENOG ROMA

Odrasli smo Romi iz Slovenije, Hrvatske i Mađarske uključeni u razne formalne i neformalne programe obrazovanja odraslih. Ovaj manifest nastao je u sklopu projekta "Give them a chance!", financiranog iz programa Erasmus +.

Partneri na projektu: Ljudska univerza, Zavod za obrazovanje odraslih i mladih Lendava, Zveza Romov Slovenije, Pučko otvoreno učilište Čakovec, Udruga za obrazovanje Roma iz Orehovice i Amrita obk. Tijekom projekta kontaktirali su nas zato što žele dijeliti i promiču naše ciljeve u obrazovanju te žele izvoditi programe obrazovanja u koje se uključujemo privlačnima i nama.

Suranjim nas i obrazovnih organizacija možemo stvoriti uvjete i programe prilagoditi u tolikoj mjeri da će oni biti atraktivni, a istovremeno će zadovoljiti sve formalne uvjete.

Moramo biti svjesni da su Romi jedna etničkih skupina s najnižim stupnjem obrazovanja, ne samo u tri navedene zemlje, već i u Europi. Upravo zbog toga nam je potrebna pomoć i razumijevanje u obrazovanju, jer i sami želimo biti uspješni u životu, a obrazovanje je jedan od faktora uspjeha.

ŠTO ŽELIMO?

1. Uzmite u obzir okruženje iz kojeg potječemo kada smo uključeni u obrazovne programe.

Da bi se to postiglo, stručnjaci i nastavnici koji rade u obrazovanju odraslih moraju poznavati naselja iz kojih potječemo i biti svjesni da je način života u romskim naseljima potpuno drugačiji od načina života većinskog stanovništva, uključujući i nastavnike. Velika većina nas živi u četvrtima u kojima nisu dostupni osnovne potrepštine poput pitke vode i struje, ali u isto vrijeme naša je svakodnevica potpuno drugačija od strane učitelja koji nas poučavaju. Često se u naseljima do kasno u noć mogu čuti svađe, glasna glazba i preopća buka, pa smo ujutro kad dođemo u školu neispavani i nemotivirani za bilo koji oblik učenja.

2. Razmotrite našu ljestvicu vrijednosti koja se je razvijala iz iskustva naših predaka i prenosi s koljena na koljeno.

Obrazovanje i znanje nisu visoko na našoj ljestvici vrijednosti. Budući da su naši preci živjeli u velikoj neimaštini, doslovce iz "ruke do usta", osim zdravlja i djece, naše su vrijednosti usmjerene prvenstveno na materijalne stvari. Budući da smo financijski veoma slabo pismeni, često kupujemo nepotrebne stvari koje nas trenutno privuku. Svojoj djeci također kupujemo puno nepotrebnih i skupih stvari, jer smo kao djeca živjeli u još većem siromaštvu. Zbog toga se često zadužujemo.

Give them a chance!

3. Pomozite nam da podignemo vlastito samopouzdanje.

Znajte da smo svjesni svih naših nedostataka, uključujući nedostatak obrazovanja i znanja za ravnopravno sudjelovanje u široj zajednici. Razlozi niske razine samopouzdanja velike većine članova romske zajednice potječu još od osnovnog obrazovanja, jer smo odmah nakon polaska u školu shvatili da smo »drugačiji« od većine djece, a što sudodavno poticali i učitelji koji nisu shvaćali da nemamo istu razinu predznanja kao naši suškolari. Zbog nedostatka primarnog (obiteljskog) znanja nismo uspjeli savladati školske sadržaje, a temeljem toga nas se na razne načine izoliralo i uvjeravalo da nismo sposobni i da ne možemo. Mnoge kasnije situacije su na uvjerile u to, a što je rezultiralo našom izuzetno niskom razinom samopoštovanja.

4. Naučite nas kako steći samopouzdanje.

Članovi romske zajednice su, zbog niske razine samopoštovanja, često veoma niske razine samopouzdanja. Često smo na meti kritika većinske populacije, a zbog spleta prošlih događanja, imamo usađeno duboko uvjerenje da smo nesposobni. U prošlosti smo naučili da se u situacijama koje zahtijevaju određeni nivo znanja radije povlačimo, jer ne želimo biti meta ismijavanja. U takvim situacijama često također pogrešno reagiramo. Učitelji često našu nisku razinu samopouzdanja zamijene s nezainteresiranošću. Ne šutimo za vrijeme nastave zato što ne želimo sudjelovati, već zato što se bojimo da ćemo biti ismijani od drugih. Budite strpljivi s nama i uključite nas u općenite razgovore.

5. Ne bacajte nas u isti koš s migrantima.

Posljednjih nekoliko godina migrante i Rome se izjednačuje na mnogim područjima, a prije svega u obrazovanju. Ne želimo i ne možemo imati isti status kao migranti jer već više naših generacija živi u ovim zemljama. Kroz to razdoblje, prihvatili smo dio kulture većinskog stanovništva i govorimo nacionalnim jezicima, iako nam je vokabular često slab.

6. Naučite nas poštovati i prihvatite nas.

Često se govori kako ne poštujemo druge. Ako želite da počnemo poštujemo druge, prvo nas naučite kako poštovati sebe. Tek kad naučimo poštovati sebe, moći ćemo poštovati druge. Naravno da je poštovanje povezano s prihvaćanjem. Prihvatite nas takve kakvi jesmo, jer se nemožemo promijeniti preko noći. Međutim, možemo zajednički težiti ka promjenama tako da na vlastitom iskustvu brišemo predrasude i stereotipe.

7. Učenje korisnih stvari.

Priznajemo da nam često postaje dosadno u učionicama jer učimo sadržaje kojima ne vidimo smisao ili učimo stvari koje ne razumijemo. Uzmite u obzir naše predznanje, koje je zaista nisko i poučavajte nas onome što nam je potrebno u svakodnevnom životu. U dobi od trideset i više godina za nas je važnije da možemo pročitati i razumijeti upute za lijekove, nego napisati zapisnik sa sastanka kojem ionako nikad nećemo prisustvovati.

Give them a chance!

8. Poticaj i podrška tijekom obrazovanja.

Često ćemo gubiti motivaciju tijekom školovanja, sigurno nećemo biti svi jednako zainteresirani i naša motivacija za obrazovanjem nestat će pri prvom neuspjehu, jer ćemo se ponovno prepoznati u istoj situaciji kao i tijekom redovnog školovanja. Molimo vas da nam pomognete prevladati krizu i ohrabrite nas. Budite svjesni da često ne razumijemo gradivo jer nemamo predznanje. Stoga u razredu budite strpljivi prema nama. Nastavnici se također moraju osposobiti ako nas žele poučiti, jer oni ne poznaju naše okruženje, naše vrijednosti i pozadinu te stoga često očekuju previše od nas.

Kad se sve gore navedeno pretoči u djelo, Romima će se olakšati sudjelovanje u obrazovanju. Znanja koja će steći tijekom školovanja moći, ćemo prenijeti na našu djecu, a istovremeno ćemo u svom znanju i obrazovanju prepoznati i vrijednost koja će omogućiti nama i našoj djeci bolji život.

ŠTO ŽELIMO NAUČITI?

- Čitanje s razumijevanjem kako bi smo mogli razumjeti službenu prepisku i upute za korištenje različitih stvari.
- Pisanje do razine da ne moramo razmišljati kojeg je oblika pojedino slovo
- Korištenje internetskih pretraživača (znati kako pronaći prave informacije na internetu) i korištenje e-pošte.
- Spoznati zamke društvenih mreža.
- Izračunati i shvatiti vrijednost novca.
- Kako se osloboditi osjećaja inferiornosti i podići samopoštovanje.
- Kako kontrolirati svoje emocije u neugodnim situacijama.
- Nove vještine i ručne vještine
- Kako društvo funkcionira: uredi, zdravstvo, obrazovanje, političke stranke, režimi ...
- Kako se ponašati na odgovarajući način u različitim situacijama.
- Brigu o našoj djeci, jer želimo biti odgovorni roditelji.
- Komunicirati.

ZAŠTO ŽELIMO NAUČITI?

- Da postanemo samopouzdana, sigurniji i prihvaćeni od drugih.
- Da poboljšamo kvalitetu svog, a samim time i života naše djece.
- Da se povežemo s drugim ljudima, posebno s pripadnicima većinskog stanovništva.
- Da postanemo sigurniji u komunikaciji s drugima.
- Da više nismo zarobljeni u sadašnjosti, već da se okrenemo budućnosti.

Give them a chance!

- Da izbrišemo predrasude i stereotipe o Romima.
- Da budemo u stanju preuzeti odgovornost za vlastite postupke i biti svjesni posljedica naših djela.
- Da udemo na raspolaganju našoj djeci tijekom osnovnog obrazovanja.
- Da možemo bez straha ćemo otići u banku, administrativnu jedinicu, centar za socijalnu skrb, zavod za zapošljavanje ili dom zdravlja te da razumijemo što nam službenici žele reći.
- Da bismo razumjeli što čitamo i što nam je važno (odluke, upute, dijagnoze...).
- Da se osjećamo više uključenima u društvo.

Give them a chance!

A TANULÓ ROMA KÖZÖSSÉG MANIFESZTUMA

Szlovéniai, horvátországi és magyarországi fiatal romák vagyunk, akik különböző formális és nonformális felnőttképzési programokba kapcsolódunk. Ez a kiáltvány a Give them a chance! című Erasmus+ program által támogatott projektben valósult meg.

A projekt partnerei: Népi Egyetem, Felnőttek és Fiatalok Továbbképzőintézete Lendva, Zveza Romov Slovenije/Szlovéniai Romák Szövetsége, Pučko otvoreno učilište Čakovec, Udruuga za obrazovanje Roma Orehovica és az Amrita Obk., a projekt során hozzánk is fordultak, hiszen szeretnék megosztani és népszerűsíteni a képzési céljainkat és ilyen módon számunkra is vonzóvá tenni azokat a képzési programokat, amelyekbe mi is bekapcsolódunk.

Csak a köztünk és az oktatási szervezetek közötti együttműködés által teremthetünk feltételeket és módosíthatjuk a programokat olyan mértékben, hogy azok számunkra vonzóak legyenek, de ennek ellenére megfelelnek minden formális feltételnek.

Tudatába kell lenni annak, hogy a romák az egyik leggyengébben képzett etnikai csoport, nem csak a három említett országban, hanem európai viszonylatban. Emiatt az oktatás és képzés során segítségre és megértésre van szükségünk, hiszen magunk is azt szeretnénk, hogy az életben sikeresek legyünk, aminek pedig fontos tényezője a képzettség.

MIT SZERETNÉNK?

1. A képzési programokba való részvételünknel vegyék figyelembe a környezetet, amelyből érkezünk.

Ahhoz, hogy ezt elérjük, a felnőttképzőknek meg kell ismerniük a településeket, ahonnan érkezünk, valamint tudniuk kell, hogy a roma településekben az életmód teljesen más, mint ahogy azt a többségi lakosság és a tanárok is elképzelik. A többségünk olyan településeken él, ahol gyakorta olyan alapvető javak sincsenek biztosítva, mint az ivóvíz és az elektromos áram, egyben pedig a napi rutinunk is teljesen különbözik attól, amit a bennünket tanító tanárok ismernek. Gyakran késő éjszaka is hallani a veszekedéseket, a hangos zenét és általános zajt, ezért reggel, amikor beülünk az iskolapadokba, kialvatlanok, motiválatlanok vagyunk bármilyen tanulásra.

2. Vegyék figyelembe az általunk képviselt értékrendet, hiszen az elődjaink tapasztalatai alapján alakult ki és nemzedékről nemzedékre adódik át.

A képzettség és a tudás a mi értékrendünkben nincs magasan rangsorolva. Ez azért van így, mert elődjaink nagy nincstelenségben éltek, egyik napból a másikba, ezért az egészség és a gyerekek mellett az értékeink főképp az anyagi dolgokra irányulnak. Mivel a pénzügyi ismereteink nagyon gyengék, olyan dolgokat vásárlunk, amelyek megragadják figyelmünket, de feleslegesek. Gyerekeinknek is sok felesleges és drága dolgot vásárlunk, hiszen sa-

Give them a chance!

ját magunk gyerekként még nagyobb szegénységben éltünk. Emiatt gyakran adósságokba keveredünk.

3. Segítsenek önképünk kialakításában.

Tudniuk kell, hogy tudatában vagyunk minden hiányosságunknak, annak is, hogy a képzettségünk és a tudásszintünk nem megfelelő ahhoz, hogy a szélesebb társadalmi körökben egyforma szinten tudjunk közreműködni és részt venni. A roma közösség tagjai többsége esetében az alacsony önértékelés már az általános iskolai korból ered, hiszen hamarosan az iskolakezdést követően megismertük, hogy „mások” vagyunk, mit a többi gyerek, ezt pedig azok a tanárok is bizonyították, akik nem értették meg, hogy nincs olyan előtudásunk, mint a többi osztálytársunknak. Mivel az elsődleges (családból eredő) tudásunk gyenge volt, számos tanulási folyamatban nem tudtunk szerepet vállalni és nem tudtuk követni azt. Emiatt kizártak bennünket és különböző módokon tudatták velünk, hogy nem tudunk semmit, nem vagyunk képesek és nem fog menni. Ezt sok későbbi helyzet is bizonyította, aminek eredménye az lett, hogy kifejezetten alacsony az önértékelésünk és önképünk.

4. Tanítsanak meg bennünket, hogyan kapjunk önbizalmat.

Az alacsony önképünk miatt a roma közösség tagjai nagyon önbizalmatlanok vagyunk. Gyakran a többségi lakosság kritikáinak célpontjai vagyunk, bizonyos események miatt pedig gyökereződött bennünk az a meggyőződés, hogy nem vagyunk képesek a feladatok elvégzésére. A múltban megtanultuk, hogy azokban a helyzetekben, amelyek egy bizonyos fokú tudást követelnek tőlünk, inkább visszavonulunk, hiszen nem szeretnénk gúny tárgyává válni. Az efféle szituációkban gyakran helytelenül reagálunk. A tanárok az önbizalom-hiányunkat gyakran érdektelenségnek, motiválatlanságnak értelmezik. mi nem azért hallgatunk a tanórákon, mert nem akarunk közreműködni, hanem azért, mert félünk a többiek gúnyolódásától. Legyenek türelmesek velünk, és kapcsoljanak be bennünket az általános beszélgetésekbe.

5. Ne dobjanak bennünket egy kosárba a migránsokkal.

Az eltelt néhány évben sok területen, különösen az oktatásban és képzésben, egyenlítik a migránsokat és a romákat. Mi nem akarunk és nem is lehetünk ugyanolyan státuszúak, mint a migránsok, hiszen az egyes országokban már több nemzedék óta élünk. Az eltelt években pedig átvettük a többségi lakosság kultúrájának részét, beszéljük az államnyelvet, bár a szókincsünk csekély.

6. Tanuljanak meg tisztelni és elfogadni bennünket.

Gyakran halljuk, hogy nem tisztelünk másokat. Ha azt szeretnék, hogy tiszteljünk másokat, akkor tanítsanak meg először bennünket tisztelni. Csak akkor tudunk másokat is tisztelni, ha megtanuljuk saját magunkat is becsülni. A tisztelet persze szorosan kapcsolódik az

Give them a chance!

elfogadással.

Fogadjanak el bennünket olyannak, amilyenek vagyunk, hiszen nem fogunk egyik napról a másikra megváltozni. Ennek ellenére pedig együtt törekedhetünk arra, hogy közösen megváltozzunk, mégpedig úgy, hogy együttműködünk és a saját tapasztalataink alapján eltöröljük az előítéleteket és sztereotípiákat.

7. Használható dolgokat tanulni.

Beismerjük, hogy a tantermekben gyakran unatkozunk, mert olyan dolgokat kell tanulnunk, amelyeknek nem látjuk értelmét, vagy pedig olyan dolgokat tanulunk, amelyeket egyáltalán nem értünk. Vegyék figyelembe az előtudásunkat, ami ugyan gyenge, és tanítsanak meg olyan dolgokat, amelyekre a mindennapi életünkben szükségünk van. Harminc és több évesen fontosabb számunkra az, hogy el tudjuk olvasni és meg tudjuk érteni a gyógyszer betegtájékoztatóját, utasításait, minthogy meg tudjunk írni egy olyan értekezlet jegyzőkönyvét, amelyen valószínűleg sosem veszünk részt.

8. Ösztönzés és támogatás a képzés során.

A képzés során gyakran feladjuk majd, bizonyára nem leszünk mindannyian egyformán érdekeltek, a képzési és tanulási motiváltságunk pedig az első kudarc után el fog tűnni, hiszen ismételten ugyanolyan helyzetbe kerülünk, mint a formális oktatás során. Kérjük önöket, hogy segítsenek túljutni ezen a krízisen és bíztassanak bennünket.

Vegyék figyelembe, hogy gyakran sok mindent nem fogunk megérteni, hiszen nincs előtudásunk. Legyenek ezért türelmesek velünk a tanórákon. Azokat a tanárokat is, akik tanítani akarnak bennünket, képezni kell, hiszen nem ismerik a környezetünket, értékrendünket és előtudásunkat, ami miatt gyakran túl sokat várnak el tőlünk.

Amikor a leírtak a tettekben is megvalósulnak, mi, romák, is könnyebben tudunk részt venni a képzési folyamatokban. A képzések során megszerzett tudást tovább adjuk a gyermekeinknek, egyben pedig a tudásban és képzettségben mi is felismerjük azt az értéket, ami nekünk és gyermekeinknek szebb és jobb életet biztosít.

MIT SZERETNÉNK MEGTANULNI?

- Értelmezve olvasni, hogy meg tudjuk érteni mind a hivatalos dokumentumokat, mind a különböző használati utasításokat.
- Olyan mértékben megtanulni írni, hogy ne kelljen azon gondolkodnunk, milyen formájú melyik betű.

Give them a chance!

- Használni a különböző internetes böngészőket (megtanulni a világhálón megkeresni a helyes információkat) és az elektronikus postát.
- Megismerni a szociális hálózatok csapdait.
- Kiszámítani és megérteni a pénz értékét.
- Hogyan szabaduljunk meg a kisebbségérettől és növeljük az önbizalmunkat.
- Hogyan irányítani indulatunkat és érzelmeinket kellemetlen helyzetekben.
- Új készségeket és képességeket.
- Hogyan működik a társadalom: a hivatalok, az egészségügy, politikai pártok, rendszerek...
- Hogyan megfelelően viselkedni különböző helyzetekben.
- Gondoskodni gyermekeinkről, hiszen szeretnénk felelősségtudó szülők lenni.
- Hogyan kommunikálni.

MIÉRT SZERETNÉNK TANULNI?

- Hogy magabiztosak legyünk és mások elfogadjanak bennünket.
- Hogy javítsunk az életminőségünkön és közvetve a gyermekeink életminőségén.
- Hogy kapcsolatot teremtsünk más emberekkel, főképp a többségi nemzethez tartozókkal.
- Hogy magabiztosabbak legyünk a másokkal folytatott kommunikációban.
- Hogy ne legyünk tovább a jelen foglyai, hanem bizalommal tudjunk a jövőbe tekinteni.
- Hogy eltöröljük a romákról kialakult előítéleteket és sztereotípiákat.
- Hogy képesek legyünk felelősséget vállalni cselekedeteinkért és tudatában lenni tetteink következményeinek.
- Hogy az általános iskolai oktatás során gyermekeink mellett állunk.
- Hogy félelem nélkül el tudjunk menni a bankba, a közigazgatási egységre, a szociális ügyintéző központba, a munkaügyi hivatalba vagy az egészségházba, hiszen meg fogjuk érteni, amit a hivatalnokok mondani akarnak nekünk.
- Hogy megértsük azt, amit elolvassunk és fontos számunkra (határozatok, utasítások, diagnózisok stb.).
- Hogy elfogadottabbnak érezzük magunkat a társadalomban.

LJUDSKA UNIVERZA LENDAVA
NÉPI EGYETEM LENDVA

PUCKO OTVORENO
UČILISTE
ČAKOVCI

ČUVATI ZA
CÍLOVEDNO
UCENE

UZOR

Zveza Romov Slovenije

PROJEKTI PARTNERJI / PROJEKT PARTNEREK / PROJECT PARTNERS

Erasmus+